

3. Mana izcelsme

Dievs, tu zini, ka reizēm domāju: kur esmu cēlies? Šaubos, vai mana dzīvība ir radusies evolūcijas ceļā. Tagad, kad esmu apsēdies, lai būtu kopā ar tevi, vai tu palīdzēsi man atrast dažas atbildes, jo vēlos zināt, kurā vietā šajā Universā iederos.

stāsts

Iesākumā pirmo dievu Būri no pirmatnējā ledus izlaizīja govs Audumla. Arī lielais milzis Īmirs tika izveidots no ledus. Būri atzina savu sievu Bestlu un kļuva par Odina, Vili un Vē priekšteci, kas nogalināja Īmiru. Īmira asinis noslīcināja gandrīz visu sarmas milžu paaudzi.

Tā Būri dēli izveidoja Midgardu jeb pasauli. Īmira asinis kļūst par upēm, ezeriem un okeāniem, ķermenis – par sauszemi, kauli – par kalniem. Viņa zobi kļuva par akmeņiem, ko redzam visapkārt. No Īmira smadzenēm Odins izveidoja mākoņus debesīs.

Tas ir viens no stāstiem, kā radusies pasaule – seno norvēģu leģenda. Bībeles versija ir mazliet atšķirīga...

pārdomas

Miljoniem cilvēku aizraujas ar savas dzimtas ciltskoka veidošanu. Viņi sērfo tīmeklī vai pārlapo senus dokumentus, lai iegūtu kādu informāciju par saviem senčiem. Tas nav nekas pārsteidzošs, jo ikviens vēlas būt kaut kam piederīgs un izprast, kas mūs ir padarījis par tiem, kas mēs esam. Ja spējam atbildēt uz jautājumu „kur esmu cēlies?”, tad varam novērtēt savu pagātni, saprast tagadni un paredzēt nākotni. Arī Bībele ir ieinteresēta atrisināt šo problēmu. Tā skar šādus ļoti svarīgus jautājumus: „Kur esmu cēlies?”, „Kāpēc esmu šeit?”, „Uz kurieni es dodos?” – un arī piedāvā stāstus, lai uz šiem jautājumiem atbildētu. Stāstus mēs parasti uzskatām par izklaidi, par vieglu lasāmvielu pludmalē vai laika kavēkli, gaidot rindā pie zobārsta. Bet Bībeles stāstiem ir daudz svarīgāks nolūks. Tie tiek izmantoti, lai palīdzētu mums *piedzīvot* un *saprast* sevi jautājumos, kas mums ir ļoti svarīgi. Šie stāsti veido priekšstatus, ko varam attiecināt uz sevi, piedzīvot un pārstāstīt, aicinādama mūs atsaukties un izteikt savu viedokli.

Atbildot uz mūsu jautājumiem, Bībele saka: „Ļauj man izstāstīt tev kādu stāstu,” – dažkārt pat vairākus. Šie stāstījumi izdibina cilvēku baiļu, traģēdijas, mīlestības, ticības, naida un nodevības dziļumus – veselu cilvēka emociju gammu. Bet neļauj tās vienkāršībai sevi apmullot. Šos stāstus var atcerēties pēc viena lasījuma, bet tie izraisa pārdomas mūža garumā, jo ir vislabākie un polemiskākie stāsti, kādi jebkad uzrakstīti.

Bībele neiznieko laiku, lai filozofētu par otršķirīgiem jautājumiem. Tā runā tieši, jau sākot ar pirmās grāmatas pirmo lappusi un pirmo rindiņu: „Iesākumā Dievs radīja debesis un zemi.”¹ Tā stāsta neparasto radīšanas stāstu, lai izskaidrotu svarīgus cilvēces eksistences jautājumus.

Tā stāsta par to, kā Dievs radīja pasauli vienā nedēļā. Tagad mums tas izklausās savādi. Bet pārdomāsim to ne tikai ar savu galvu, bet arī ar sirdi un iztēli, jo tāds ir 1. Mozus grāmatas nolūks. Īsos vārdos tur sacīts, ka sākumā Dievs radīja visu. Pirms tam uz zemes valdīja haoss, tur nebija domas vai nolūka. Bet tad sešu dienu laikā Dievs visu izplānoja, atšķīra, radīja un sakārtoja. Pēc tam Dievs nošķīra septīto dienu kā īpašu laika periodu – sabatu.

Visu notikušo labi saprast palīdz šāda tabula:

HAOSS			
Pirmā diena	Diena	Ceturtdā diena	Saule
	Nakts		Mēness/zvaigznes
Otrā diena	Ūdens	Piektā diena	Zivis
	Debesis		putni
Trešā diena	Sauszeme	Sestā diena	Sauszemes dzīvnieki
	Augu valsts		Cilvēki
SEPTĪTĀ DIENA:			
SABATA ATPŪTA			

Šeit ir parādīta secība, kā Dievs katru dienu veica radīšanas darbu. Vai ievērojāt, kāds ir modelis? Dienas ir sadalītas trīs pāros:

- pirmā un ceturtdā diena: dienu un nakti pārvalda saule un mēness;
- otrā un piektā diena: zivis dzīvo ūdeņos, putni lido gaisā;
- trešā un sestā diena: gan sauszemes dzīvnieki, gan cilvēki dzīvo uz sauszemes un pārtiek no augu valsts.

Katrai dienai ir „sabiedrotais”, kas rada vispārēju līdzsvaru. Turklāt arī sākums un beigas ir pāris. Haosu sākumā līdzsvaro kārtība un miers, kas atklājas septītajā dienā. Pēdējā diena ir visa stāsta kulminācija.

Svarīgi ir drīzāk piedzīvot šo stāstu savā iztēlē, nevis analizēt ar prātu. Ko mēs atklājam, kad sākam to pārdomāt? Starp visām citām lietām šis stāsts man vēstī, ka visu pārvalda Dievs: viņš rada bez piepūles, kas atklājas bieži atkārtotajā frāzē „un Dievs teica...”, kam nekavējoties seko atbilde. Krasā atšķirība no citu seno radīšanas mītu cīņām un kaujām rada uzticību Dieva spēkam, kas vada šo pasauli. Šis stāsts ir pretrunā arī ar mūsdienu pieņēmumiem, ka visa dzīvība virs Zemes ir stiprāko izdzīvošanas rezultāts un nekas vairāk.

¹ 1. Mozus 1:1.

Dievs ir arī laika un vietas Pārvaldnieks, ko parāda radišana, vārdu došana, kā arī laika un vietas pamatelementu atdalīšana: diena un nakts, debesis augšā, zeme un jūra apakšā. Ja viņš ir Kungs pār laiku, tad vēsture ir viņa darbības lauks. Viņu var sastapt ne tikai „toreiz”, bet arī „tieši tagad”. Tāpēc mēs varam gaidīt sastapšanos ar Dievu savā dzīvē arī mūsdienās.

Ja viņš tiešām ir Valdnieks pār telpu, tad viņš nekad nav ārpus mūsu sniedzamības robežām – viņš ir Dievs, kas bija šeit un ir šeit. Ja Dievs ir ne tikai mūsu domās, bet arī gūtajā pieredzē, tad šis aspekts ienes lielas izmaiņas mūsu darbā, attiecībās, laulībā un visā pārējā dzīvē.

Dievs nav tikai visspēcīgā būtne, kas valda pār Universu. Viņš ir arī tuvs, laipns un emocionāli saistīts ar savu radību. Mēs to redzam nākamajā stāstā 1. Mozus grāmatas 2. nodaļā: „Un Kungs Dievs izveidoja no zemes pīšļiem cilvēku un iepūta viņa nāsīs dzīvības dvasu, un cilvēks kļuva par dzīvu būtni.” (7. pants) Viņš izveido cilvēkus kā podnieks veido mālu, ieliek viņos radošo enerģiju un dod dzīvību ar savu elpu – kā dzīvības skūpstu.

Bībele neiznieko laiku, lai filozofētu par otršķirīgiem jautājumiem.

Daži cilvēki izturas pret Dievu kā pret diskusiju objektu, ko ierobežo ticības sistēma vai „fundamentāli uzskati”. Pat ikdienas sarunās par viņu mēdz runāt, izmantojot filozofiskus, teoloģiskus vai abstraktus terminus. Bet Bībele rāda, ka viņš ir personība ar raksturu, Dievs, ar ko esam saistīti un ar ko mums ir ciešas attiecības, nevis kaut kāds abstrakts priekšstats. 1. Mozus grāmata nediskutē par viņa īpašībām un nedefinē viņa būtību, bet aicina mūs iepazīt un piedzīvot viņu. Galu galā, mēs esam radīti pēc viņa līdzības.

Vai tas varētu nozīmēt, ka radišanas procesā mums ir dotas spējas veidot attiecības ar Dievu? Ja viņš mūs tā ir radījis, tad noteikti vēlas arī attiecības ar mums. Viņš ir persona ar emocijām, kas alkst mūs iepazīt un vēlas būt daļa no mūsu dzīves. Viena lieta ir runāt *par* Dievu. Pavisam kas cits ir runāt *ar* viņu. Tieši tāpēc ir labi veltīt laiku katru dienu, lai runātu ar Dievu un klausītos viņā.

Šajā stāstā ir svarīgs arī garīgums. Mūsu dzīve bez garīgās dimensijas ir nepilnīga.

Dievs mūs ir radījis pēc savas līdzības, un tāpēc esam garīgas būtnes. Pat vairāk – Dievs atšķīra septīto dienu un padarīja to citādu. Šī ir īpaša diena, kas norāda, ka arī laikam ir garīga dimensija. Laiks nav tikai sekunžu, minūšu, stundu, dienu, mēnešu un gadu jautājums. Tas veido tikai ietvaru, kurā darbojas Dievs un kurā viņu var iepazīt un piedzīvot.

Mēs dzīvojam zinātniskā laikmetā, kad daudzi ļaudis gaida, lai cilvēka izcelsme tiktu izskaidrota zinātniski. 1. Mozus grāmatas stāsts to nedara. Bet tas nav iemesls, lai šādu risinājumu noraidītu, ja vien neuzskatāt, ka vienīgā patiesība ir zinātniskā versija – no šīs pozīcijas atkāpjas arvien vairāk zinātnieku. 1. Mozus grāmatas stāsts aizsniedz tādus līmeņus, ko zinātne nespēj. Šis stāsts nejautā „kā?” vai „kad?”, bet drīzāk atbild uz jautājumiem „kas?”, „kāpēc?” un „ko?”. Tas vēlas iesaistīt mūsu sirdis, emocijas un gribu. Tas vēlas izveidot mums garīgu platformu, uz kuras varam izdzīvot savu dzīvi visā tās pilnībā.

Jautājumu „kad?”, kas attiecas uz noteiktu radīšanas laiku, vai „kā?”, kas attiecas uz precīzu mehānismu, tagad varam nolikt malā. Sāksim ar jautājumiem, kas ir svarīgāki – ar faktu, ka šai pasaulei ir bijis jēgpilns sākums. Ja jēgpilna sākuma nav, tad nevar būt jēgpilnu beigu. Bez jēgpilna sākuma vai beigām *nevar būt jēgpilnas tagadnes*.

1. Mozus grāmata iebilst šim aukstajam pesimismam, pārļiecinot mūs, ka esam kaut kas vairāk par kosmisku negadījumu. Radīšanas stāsts mums parāda pagātnes kontekstu, dod cerību nākotnei un piešķir nozīmi tagadnei. Tā kā šis apraksts rosina mūsu iztēli, tas arī aicina mūs iedomāties, kā uz to atbildēt – pamosties no rīta, nopelnīt iztiku, mīlēt vistuvākos cilvēkus, tikt galā ar sarežģītiem ļaudīm, tai pašā laikā *zinot*, ka mūsu dzīvei ir jēga. Tā ir liela atšķirība.

ko teiksi?

Kā zināšanas par radīšanas stāstu ietekmēs tavu izpratni par dzīves jēgu šajā nedēļā?